

ATELIERUL DE EDUCAȚIE MUZEALĂ „FELIX AFTENE: ÎN INTIMITATEA ARTISTULUI” LA MUZEUL DE ARTĂ DIN IAȘI

Mihăiță-Liviu Chelaruⁱ

Abstract:

A new museum education workshop dedicated to Romanian artist Felix Aftene (born in 1972, in Vaslui, now leaving and working in Iași), was held at the Palace of Culture in Iași. The workshop was complementary to the anniversary exhibition entitled "Retrospective" which marked 50 years since the artist's birth. Participants had the opportunity to discover and visit his studio, as recreated in the museum spaces, and also to create themselves original works (mixed technique: collage, painting, drawing) inspired by the prodigious work of the artist, as part of the educational workshop activities.

Keywords:

museum education, DICE workshops, Palace of Culture Iași, romanian artist Felix Aftene

PROGRAMELE DE EDUCAȚIE MUZEALĂ INSPIRATE DE EXPOZIȚIILE MUZEULUI DE ARTĂ DIN IAȘI

Complexul Național Muzeal „Moldova” Iași cuprinde următoarele muzee de importanță națională: Muzeul de Artă din Iași, Muzeul de Istorie a Moldovei, Muzeul

ⁱ Muzeograf în cadrul Secției Relații publice, marketing, logistică, proiecte, programe din structura Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași

Științei și Tehnicii „Ștefan Procopiu”, Muzeul Etnografic al Moldovei și Centrul de Cercetare și Conservare - Restaurare a Patrimoniului Cultural.

Palatul Culturii din Iași oferă o varietate de ateliere atât pentru cei mici, cât și pentru școlari, studenți și, mai recent, pentru grupele de seniori. Dacă, în general, principalele ateliere se desfășoară în baza unor expoziții cu caracter semi-permanent, de data aceasta, odată cu organizarea expoziției temporare a artistului vizual ieșean Felix Aftene, intitulată „Retrospectiva”, echipa Secției Relații publice, marketing, logistică, proiecte, programe a venit în atenția publicului cu un nou atelier de educație muzeală.

ARTISTUL FELIX AFTENE – DATE BIOGRAFICE

Felix Aftene (n. 1972, Vaslui) trăiește și are o activitate artistică prolifică în orașul Iași, fiind un exponent al culturii locale, cunoscut pe plan național și internațional, manifestându-și spiritul creator în domenii precum pictură, sculptură, pictură murală și *new media*. A absolvit Academia de Arte „George Enescu” din Iași (1996), secția Pictură murală, la clasa profesorului Dimitrie Gavrillean.

Devine președinte al Filialei Iași a Uniunii Artiștilor Plastici din România în anul 2013, iar în 2016, a obținut titlul de doctor acordat de Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași, cu o lucrare dedicată artelor vizuale contemporane. Cu o activitate artistică extrem de versatilă și consistentă, artistul însumează mai bine de 40 de expoziții personale, atât în România, cât și în state precum: Austria, Danemarca, Germania, Elveția, SUA, Marea Britanie, Grecia, Franța, Italia, Spania, Canada, Ungaria, Israel și Republica Moldova¹. De-a lungul anilor, Felix Aftene a adus în fața publicului o serie de tematici care au constituit adevărate serii expoziționale spectaculoase: „Taxidermia”, „Blue world” și „Iconic Memory”.

PREMII ȘI DISTINCȚII

- Premiul Național pentru Pictură al UAP România, 2016;
- Marele Premiu, Saloanele Moldovei, Chișinău, Republica Moldova, 2013;
- Diploma de excelență, Salonul UAP Iași, 2008;
- Premiul Primăriei Chișinău, Saloanele Moldovei, 2006;
- Premiul Vasile Pogor, Primăria Municipiului Iași, 2005;
- Bursa Uniunii Artiștilor Plastici, România, 1997-1998.

¹*** Expoziția „Retrospectiva - Felix Aftene” - <https://uapriasi.ro/expozitia-retrospectiva-felix-aftene/>

EXPOZIȚIA TEMPORARĂ „RETROSPECTIVA” – FELIX AFTENE (2022) DE LA MUZEUL DE ARTĂ IAȘI

În perioada 3-30 noiembrie 2022, la Muzeul de Artă din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, în colaborare cu Uniunea Artiștilor Plastici din România – Filiala Iași, a avut loc expoziția intitulată „Retrospectiva”, semnată de artistul vizual Felix Aftene, cu ocazia jubileului. Felix Aftene s-a născut pe 1 ianuarie 1972, Vaslui, jud. Vaslui, și este un artist vizual postmodernist, exponent al școlii ieșene de pictură².

Expoziția desfășurată la Palatul Culturii din Iași s-a distanțat de alte retrospectivă ale artiștilor, fiind o expoziție unicat, ieșind în evidență prin componenta scenografică și prin numeroasele obiecte de recuzită venite direct din atelierul artistului (în prezent, atelierul acestuia se află pe strada Lăpușeanu Alexandru, nr. 7-9, Iași). Publicul a avut ocazia să cunoască, să vizualizeze și să analizeze „habitatul natural” al artistului, locul sacru sau „relicvariu” cum înșuși artistul numește spațiul unde creează³. În expoziție au fost și lucrări de la debutul artistic, în 1988, la Liceul de Artă din Bârlad, expuse în sala „Plastica”.

Cadrul expozițional a pus în valoare multidisciplinaritatea și plurivalența artistului vizual, care nu s-a oprit doar la pictura de șevalet, ci a abordat o multitudine de practici artistice, pornind de la *video-performance* la sculptură (bronz), continuând cu celebrele „Pisici albastre” (prezente pe str. Lăpușeanu, pe balconul atelierului artistului, la Muzeul Unirii și la Bojdeuca lui Ion Creangă din Iași⁴), care au fost incluse și ele în expoziție, dar și grafică și pictură murală – „Babilon” (1998, Camera Comerțului din Iași, tehnică mixtă, 74 mp). Despre această ultimă lucrare, criticul de artă ieșean Petru Bejan afirma: „găsim în lucrarea autorului, deopotrivă inventivitate, talent și bun gust. Toate aceste calități ne dau, în privința artistului, cea mai bună recomandare”⁵. Un alt tip de artă de la care artistul ieșean nu s-a dezis a fost și arta de for public, spre exemplu lucrarea din bronz amplasată pe bulevardul

² „Felix Aftene: album de artă”, Iași, Ed. Performantica, 2010, p. 5

³ Video documentar: *Cultart - Retrospectiva Felix Aftene*, realizat de TVR Iași, difuzat la data de 10 nov. 2022, min 2:12 – disponibil pe canalul de YouTube:
https://www.youtube.com/watch?v=5QxHrMO81U&t=133s&ab_channel=TVRIa%C5%9Fi

⁴ *Pisica albastră* face parte dintr-o creație mai amplă a artistului Felix Aftene, intitulată *Masa Amintirilor*. Aceasta este integrată într-un proiect de tip capsula timpului, în care 100 de scrisori sunt păstrate timp de câțiva ani.

⁵ Bejan, Petru: *Lumea artei. Tîrcoale critico-hermeneutice*, Ed. Fundației Academice Axis, Iași, 2012, p. 90-91, studiul intitulat „Babilonul lui Felix Aftene”

Ștefan cel Mare, în fața Primăriei Iași, în anul 2008, intitulată „Capsula timpului”. Totodată, artistul este prezent în expoziția de bază a Muzeului Național al Literaturii Române din Iași printr-o lucrare extraordinară numită „Rezervația de îngeri”, dedicată poetului ieșean Emil Brumaru (1938-2019)⁶.

În atelierul artistului reconstituit în spațiile Muzeului de Artă Iași, „pisicile înaripate” zboară nestingherite, sugerând lumea fascinantă a unui univers oniric. Așa cum se poate observa în repetate rânduri, în pictura lui Aftene întâlnim personaje înaripate, hieratice care cântă la un instrument, de obicei flaut, simplu sau dublat. Cel mai adesea, atât din pictură, cât și în sculptură personajele sale poartă pe cap o cunună de lauri.

Scenografia expoziției pune în lumină trei etape distinctive ale artistului: copilăria – fotografiile din arhiva personală (dar și diplome și distincții primite), precum și primele portrete executate de artist și, totodată, primul autoportret; perioada de pregătire artistică de la Iași (în confesiunile sale, artistul menționa că de la bun început a fost înconjurat de artă, locuind în casa unui colecționar de artă) și ultima fază, prezentul, evidențiat prin atelierul artistului recompus și reorganizat armonios. În ultima sală din expoziție regăsim doar bronzuri: „Cronoss”, „Pesarul” dar și alte personaje înaripate care îl avertizează pe privitor de efemeritatea acestei scurte călătorii în Univers.

ATELIERUL DE CREAȚIE MIXTĂ „FELIX AFTENE - ÎN INTIMITATEA ARTISTULUI”

Programele de educație muzeală inspirate de expozițiile Muzeului de Artă din Iași, în majoritatea cazurilor, au ca subiect principal valorificarea și promovarea operelor de artă care fac parte din patrimoniul deținut de muzeu. Activitățile educaționale desfășurate la Palatul Culturii sub egida DICE (Distractiv – Interactiv – Creativ – Educativ) sunt dezvoltate de echipa Secției Relații publice, marketing, logistică, proiecte, programe, cu sprijinul colectivului Muzeului de Artă, având drept rezultat o serie de ateliere educaționale direct legate de expozițiile cu caracter semi-permanent, precum: „Tu, eu și florile”, „De la selfie la autoportret” sau „Arta peisajului”. Alte ateliere tematice au avut loc cu ocazia diferitelor evenimente care s-au desfășurat pe fondul marcării unor situații comemorative sau a unor zile importante, printre acestea menționăm: Atelier interactiv „Jocurile copilăriei -

⁶ Muzeul Național al Literaturii Române Iași, Sala „Rezervația de îngeri”, detalii
<https://www.muzeulliteraturiiiasi.ro/muzeul-literaturii-romane/sala-rezervatia-de-ingeri/>

Statuile”⁷, „Ștefan Luchian – pictorul florilor”⁸ și Atelierul de pictură on-line „Nicolae Tonitza - pictorul copiilor”⁹ având importantul rol de a promova cultura și activitățile realizate de instituție. Cu ocazia expoziției „Retrospectiva” - Felix Aftene, programul de educație muzeală a fost conceput pentru a contribui la promovarea și înțelegerea artei semnate de artistul vizual printr-un atelier de creație în tehnică mixă intitulat „Felix Aftene: în intimitatea artistului”.

Pornind de la denumirea aleasă pentru această activitate educațională, respectiv de la sintagma „în intimitatea artistului” care face trimitere directă la spațiul intim, privat, inaccesibil privitorului de rând – cel al atelierului de creație – participanții au avut ocazia să exploreze împreună cu muzeograful și să descopere obiectele de recuzită ale artistului, obiecte care sunt prezente în compozițiile sale aflate și pe simezele din cadrul expoziției: colivia, florile uscate, craniul de animal, aripi de înger, pensule, dar și recipiente cu pigmenți de culoare, toate acestea ajutând la înțelegerea modului în care un artist modern contemporan lucrează și creează.

Un prim pas în derularea atelierului a fost vizita în expoziție, unde, cu ajutorul unei tablete, am prezentat imagini cu artistul și operele sale din orașul Iași – „Babilon”, „Capsula timpului”, „Pisicile albastre” și altele. Această etapă a fost una extrem de binevenită deoarece în expoziție erau prezente și schițe de la lucrarea monumentală „Babilon” (care a fost și lucrarea de absolvire), în acest sens participanții luând la cunoștință etapele de creație specifice unei lucrări de dimensiuni mari și procesele de desfășurare. Totodată, am discutat mai mult despre prezența felinelor din atelier, nu puține la număr, cele patru pisici, surprinse în diferite ipostaze, turnate în bronz și colorate în albastru de cobalt.

În continuare, am parcurs cele trei săli ale expoziției, structurate și construite în jurul a trei subiecte: prima sală – nașterea/copilăria – unde am putut observa fotografia (reproducere) din Maternitatea din Spitalul din Vaslui, primele portrete ale familiei (realizate de către artist), dar și dipticul *Adam și Eva*, care a completat armonios și ingenios ideea de început, altfel spus „geneza” unui artist. Sala a doua a

⁷ Atelierul „Jocurile copilăriei - Statuile”, detalii: <https://palatulculturii.ro/expozitii-si-evenimente/atelier-interactiv-jocurile-copilriei-statuile-790>

⁸ Atelierul „Ștefan Luchian - pictorul florilor”, comemorat în străinătate prin intermediul unui atelier on-line detalii: <https://palatulculturii.ro/expozitii-si-evenimente/-tefan-luchian-pictorul-florilor-srbtorit-n-strintate-prin-intermediul-unui-atelier-online-719>

⁹ Atelier de pictură on-line „Nicolae Tonitza - pictorul copiilor”, detalii: <https://palatulculturii.ro/expozitii-si-evenimente/atelier-de-pictur-online-nicolae-tonitza-pictorul-copiilor-772>

constituit un punct de atracție deosebit deoarece pe lângă lucrările expuse se aflau și obiectele personale ale artistului, șevaletul și culorile, pigmentii, obiecte de mobilier etc., toate acestea erau în armonie pură cu sculpturile din bronz ale *Pisicilor albastre*, care animau atelierul artistului. Tot aici, într-o cameră semiobscură, se derulau în buclă două videoclipuri de tip *art-performance* realizate de artist, cu privire la care participanții au manifestat un interes deosebit venind cu o serie de întrebări și reflecții personale.

În ultima sala de expoziție, participanții au admirat lucrări tridimensionale ale artistului: *Muză* (bronz, 2021), *Venus* (bronz, 2020), *Gânditorul* (bronz, 2020), *Cronos* (bronz, 2019) și altele. În acest context, participanții au aflat despre pluridisciplinaritatea unui artist contemporan, dornic să se exprime în felurite chipuri în domeniile artelor plastice.

Ca o concluzie, expoziția artistului vizual Felix Afene a reușit să stârnească nu doar interesul și admirația vizitatorilor, ci și a celor care s-au înscris la atelierul de creație în tehnică mixtă „Felix Aftene: în intimitatea artistului”, atelier care a reușit să pună în lumină și să promoveze creația artistului contemporan.

Fig. 1 Prezentarea artistului realizată în spațiul expozițional

Fig. 2 Desfășurarea atelierului în sala de educație muzeală

Fig. 3 Detalii din timpul atelierului de educație muzeală dedicat artistului Felix Aftene

Fig. 4 Lucrare realizată de unul din participanții la atelierul de creație în tehnică mixtă

Fig. 5-6 Lucrări realizate de participanții la atelierul de creație în tehnică mixtă

Fig. 7-8 Lucrări realizate de participanții la atelierul de creație în tehnică mixtă

BIBLIOGRAFIE

Aftene, Felix: *Felix Aftene: album de artă*, Editura Performantica, Iași, 2010

Bejan, Petru: *Lumea artei. Tîrcoale critico-hermeneutice*, Editura Fundației Academice Axis, Iași, 2012

Octav, Minar, *Pinacoteca Națională din Iași*, Ministerul Cultelor și Artelor, București, 1926

Resurse web

<https://www.muzeuliteraturiiiasi.ro/muzeul-literaturii-romane/sala-rezervatia-de-ingeri/>

<https://palatulculturii.ro/atelierele-dice>

<https://uapriasi.ro/expozitia-retrospectiva-felix-aftene/>

<https://palatulculturii.ro/expozitii-si-evenimente/atelier-interactiv-jocurile-copilriei-statuile-79>